

MARIBORSKI

VEČERNIK

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelek „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.400

„JUTRA“

Francija je spregovorila

V zadnjih mesecih in tednih smo doživeli v Evropi dogodke, ki so bili bolj vznemirljivi, kakor so se morda na videz zdeli. Na kocki je bilo sploh vse dosedanje ravnotežje in nihče ni vedel, kaj nam prinese morda že jutrišnji dan. Mi Jugoslovani smo pa kljub temu ohranili mirno kri, dasi smo dobro vedeli, da razvoj dogodkov v mednarodni politiki tiče tudi nas, in morda še zlasti tudi nas! Zavedali smo se pač svoje lastne moči in pozicije, ki jo zavzemamo na jugovzhodu Evrope po ureditvi raznih balkanskih vprašanj. Na tapetu so bile zadeve naše neposredne okolice, posebno Avstrije in Italije. Mednarodni tisk je opetovano poročal o ulogi Jugoslavije pri načrtovanju, razpadanju in reševanju teh velikih in za bodočnost usodnih problemov. Iz njega smo izvedeli tudi, da je Italija v pogajanjih s Francijo v dveh vprašanih nepopustljiva: Glede pomorske paritete in glede Jugoslavije, napram kateri je zahtevala proste roke. Zvesti Franciji in zaupajoč vanjo pa niti za trenutek nismo verjeli, da bi mogla pozabiti na vezi, ki vežejo oba v ognju tako težko preizkušena in s krvjo krščena naroda, a vendar smo si odkrito želeli tudi njenih jasnih besed, ki naj še podkrepe našo vero in naše zaupanje vanjo!

Ko smo torej pred tedni izvedeli, da bo po obisku v Sofiji naš modri vladar kralj Aleksander oficijelno obiskal Pariz, in to tik v času pred napovedanim Barthoujevim potovanjem v Rim, smo bili takoj prepričani, da Francija zato molči, da bo ob tej veliki priložnosti lahko tembolj jasno in glasno spregovorila. Motili se nismo, kajti še preden je ladja z našim kraljem, kraljico, zunanjim ministrom Leviticem in ostalim spremstvom prispela v Marseille, so francoski vodilni državniški žve odprto povedali svoje močne in močate besede. »Bližnji obisk Nj. Vel. kralja Aleksandra pomeni uspeh vseh njegovih prizadevanj«, je dejal francoski ministrski predsednik Doumergue. »Po šele zaključenem zasedanju Društva narodov v Ženevi bo obisk kralja Aleksandra glede na vznemirljive čase, ki jih preživljamo, doprinesel k razčiščenju mednarodnega položaja, da se dosepi ureditev življenjskih problemov, ki jih je treba še rešiti, in da se na veličasten način zapečati prijateljstvo dveh ljudskih in delovnih narodov, ki ima edini namen, da prispeva k razvoju miroлюбnih odnosov med narodi in k napredku civilizacije.«

Pomembne besede! Toda še pomembnejše so one, ki jih je spregovoril zunanji minister Barthou, ko je dejal: »Obisk Nj. Vel. kralja Aleksandra pomeni značilen dogodek v zgodovini odnosov Francije in Jugoslavije, v sedanjem mednarodnem položaju pa dobiva še svoj poseben pomen za nas, v nekem pogledu o čista nerazdružljivo zvezani z vzajemno zvestobo, mednarodno solidarnostjo in absolutno neodvisnostjo od drugih narodov. Med Francijo in Jugoslavijo ni ničesar razen bratske vdanosti. Nikoli ni Francija niti mislila na to, da bi žrtvovala kakemu novemu prijateljstvu odnose s svojimi zavezniki v mali antanti. Francosko-jugoslovansko prijateljstvo se vedno bolj krepi. Premagalo je vse intrige, ki so bile naperjene proti njemu, in zato bo tudi vedno trumiralo. Slova naših dveh držav se je pokazala vselej in v vseh vprašanjih.« Podobne besede je izrekel tudi bivši predsednik republike Millerand, nič manj topel pa tudi ni bil bivši zunanji minister Paul-Boncour, ki nam je ob tej priložnosti odkril vso svojo bivšo politiko, ki je često nismo odobraval zaradi me-

Zmaga vlade v španski državljanski vojni

Državlanska vojna je trajala le en dan — Samostojne katalonske republike je bilo preko noči konec — Na vidiku režim kakor v Avstriji

MADRID, 8. oktobra. Sestava nove vlade iz radikalov in klerikalcev je izzvala v Španiji najprej generalno stavko, nato pa državljansko vojno, ki še vedno ni popolnoma zaključena. Neposredni povod za vstajo levicarjev je dal sklep vlade, naj pokrajinske vlade z vso strogostjo nastopijo proti vsaki nezakonitosti, neoziraje se na nikogar, naj takoj aretirajo vse voditelje stavkujočih upornikov, pozaprejo vsa stavkovna vodstva in glavne člane stavkujočih ter naj lastniki podjetij takoj sprejmejo na delo vse delavljane delavce, stavkujoče pa brez odloga odpuste.

Vstaja se je začela v raznih mestih na deželi in se je potem prenesla tudi na Madrid, kjer so vstajši naskočili s puškami in strojnimi notranje ministrstvo, so pa bili po krvavih bojih odbiti. Najhujši boji so se razvili v Asturiji, kjer so se levicarjem pridružili tudi Baski, ter v Barceloni, kjer je katalonska avtonomna vlada v soboto zvečer proglasila odce-

pitev Katalonije od Španije in izklicala samostojno in neodvisno katalonsko republiko. Ker je pa v Barceloni okoli 10.000 vojakov, ki so po ogromni večini Španci in ne Katalonci, se je generalu Batetu posrečilo premagati katalonske vstaje. Batet je z artilerijo obstreljeval preko noči predsedstvo katalonske vlade in izsilil zjutraj kapitulacijo ministrskega predsednika Companysa in celokupnega kabineta. Ministri so bili v nedeljo zjutraj aretirani in internirani ter pridejo pred sodišče za zaščito države. Zanimivo je, da so Katalonci z ogromnim navdušenjem sprejeli popolno osamosvojitve, ko bi pa bilo treba katalonsko samostojnost braniti z orožjem v roki proti španskim vojakom, so se večinoma poskrili po svojih hišah. V barcelonsko lučko je prispelo špansko bojno brodovje, ki je dobilo nalogo mesto bombardirati, ako bi se vstaja ponovila.

Krvavi boji med vstajši in državno eksekutivno so zahtevali več sto mrtvih in še

več ranjenih, vendar pa točno število ni znano. Nad vso državo je bilo proglašeno obsečno stanje in 24 ur Španija sploh ni imela nobene železniške ali druge zveze z zunanjim svetom. Po zadržani vlade je vstaja že popolnoma zadušena, iz zasebnih virov se pa izve, da se boji ponekod še vrše. Položaj je sedaj v splošnem tak, da bo vlada mogla ostati na svojem položaju le ako se bo posluževala diktatorskih sredstev. V Španiji je mogoča samo diktatura desničarjev, ali pa diktatura levicarjev. Splošno se pričakuje, da postane voditelj katalonske ljudske stranke Gil Robles, diktator države, ki bi v tem primeru krenila nekako po vzgledu krščanskih socialistov v Avstriji.

MADRID, 8. oktobra. Davi so se tu ponovili nemiri, ki so pa bili kmalu zadušeni in vlada docela obvlada položaj. V Asturijo so bile odposlane dve čete, ker vstaja tam še ni čisto zlomljena. Novi spopadi se pričakujejo v Asturiji vsak trenutek.

Mussolini o Jugoslaviji

»NI VELIKO MOŽNOSTI ZA ZBOLJŠANJE ODNOSAJEV S SOSEDOM ONKRAJ SNEŽNIKA.«

MILAN, 8. oktobra. Mussolini je imel v soboto svoj, že dolgo napovedani govor, v katerem se je dotaknil najprej notranjih italijanskih vprašanj, nato je pa orisal odnose Italije do vseh sosednih in drugih držav. Glede Jugoslavije je dejal »da ni veliko možnosti za izboljšanje odnosov s sosedom onstran Snežnika, dokler bo dovoljeval besne žalitve, ki zadevajo najobčutljivejše dele italijanskega na-

rodnega telesa. Prvi pogoj za politiko prijateljstva, ki naj ne zmrzne v diplomatskih aktih, temveč prodre globlje v narodno dušo, je, da se ne dvomi v vrednost in hrabrost tiste italijanske vojske, ki je dala 600.000 mrtvih za zmago, doseženo šele na Pijavi. Navzlic temu pa nudi Italija, ki se čuti močna in je močna, še enkrat možnost za sporazum, ki naj bo v vseh svojih mejah točno preciziran.«

Snovanje dveh front v Franciji

HERRIOT SE JE SLOVESNO ODR EKEL ZVEZI Z LEVIČARJI IN SE PRIDRUŽIL DESNICI.

PARIZ, 8. oktobra. Napetost med levicarji in desničarji stalno narašča in vse kaže, da bo postala Francija v kratkem pozorišče ostrih političnih bojev, ki se bodo odigravali tudi na ulici. S tem v zvezi se vrši tudi novo opredeljevanje politikov na desno in levo. Pri tem je vzbudilo največjo senzacijo novo stališče voditelja radikalov Herriota, ki je na nekem volilnem shodu v Lyonu izjavil, da se odreka levicarskemu kartelu. Herriot je šel tako daleč, da je imenoval socialiste »debele plutokrate in revolucionarje v smokingu«. Govoril je pa tudi o »no-

vinarijih, ki pišejo v bogatih palačah članke o revščini delavstva in ljudstva«. Herriot je dejal, da je njegova stranka največ pretrpela zaradi socialistov; od meseca maja 1932 je padlo 6 radikalnih vlad in to zaradi paktiranja socialistov s skrajno desnico. Govornik se je energično zavzel za Doumergueovo delo in Barthoujevo zunanjo politiko. Naglasil je, da je skupaj s pokojnim Briandom poizkusil vse za pomirjenje z Nemčijo in ako mu to ni uspelo, ni krivda Francije. Pozdravil pa je nadalje tudi vstop Rusije v Društvo narodov.

toz prizadevanj, ko je rekel: »To so čuvstva skromnega delavca, ki se je trudil, da doseže zblizanje Francije z Italijo, kar je bila ena izmed nalog njegovega življenja in ki je svetoval zblizanje Italije z Jugoslavijo, z državo, na katero veže Francijo nerazdružljiva vez naših src.«

Tisti Rim, ki je zahteval v pogajanjih za sporazum s Parizom proste roke napram Jugoslaviji, je dobil s tem odgovor, ki je pač dovolj jase. Ako želi ta sporazum, potem ga more doseči le s Francijo, ki nikoli ne zapusti svojih zaveznikov v mali antanti, ki nikoli ne neha biti trdno zvezana z Jugoslavijo in ne žrtvuje tega

zavezništva za nobeno novo prijateljstvo z Rimom! In da to svoje nespremenljivo stališče še bolj podčrta, sprejema Francija pred Barthoujevim obiskom v Rimu jugoslovanskega kralja na tako slovesen način, kakor še ni sprejela po vojni nobenega drugega vladarja ali državnika. V Rimu vedo sedaj, kakšen je položaj in kakšni so pogoji, ki se ne dajo niti za piko spremeniti. Ako jih sprejmejo, dobro, ako jih ne sprejmejo, tudi. Potem Barthouja morda sploh ne bodo videli v Rimu. Saj je pa tudi dovolj značilno, da se je prav na dan teh izjav prvič javno izjavil dvom v možnost sporazuma med Francijo in Italijo!

Nemčija in Italija

BERLIN, 8. oktobra. V Rim je odpotoval princ Hessenski, zet italijanskega kralja. Princ potuje v Italijo ba- je kot pooblaščenec Hitlerja, da nadaljuje pogajanja za sporazum med Nemčijo in Italijo. Splošno se zatrjuje, da ni prav nobene ovire za obnovitev prijateljskih odnosov med obema državama, zlasti v trenutku ne, ko se ureja vprašanje avstrijske samostojnosti in neodvisnosti, katero se bo Nemčija zavezala spoštovati za dobo prihodnjih deset let.

NEMCIJA ZAHTEVA TANKE.

PARIZ, 8. oktobra. Tukajšnji listi poročajo iz Berlina, da je glavno poveljstvo nemške državne vojske predložilo Hitlerju zahtevo, naj odpove oni del versailske mirovne pogodbe, ki utesnjuje razvoj nemške vojske. Poveljstvo zahteva tudi tanke. Vest je vzbudila tu veliko senzacijo, zatrjuje se pa, da je nad generali zmagalo stališče zunanjega ministra Neuratha, kar pomeni, da Hitler omenjeni zahtevi ne bo ustregel.

IZVOZ OROŽJA IZ ANGLIJE.

LONDON, 8. oktobra. Kakor poroča »Sunday Express«, je dosegel izvoz vojnega materiala iz Anglije v prvih 10 mesecih letošnjega leta rekordno višino 3.654.000 funtov šterlingov. Največ je bilo izvožene municije, njej pa slede takoj letala.

GÖMBÖSEVA POTOVANJA.

BUDIMPEŠTA, 8. oktobra. Ministrski predsednik Gömbös bo po uradni objavi odpotoval 15. tm. v Varšavo, kjer bo ostal dva dni. Vrnil se bo preko Krakova in odpotoval kmalu nato v Rim.

IZNAJDBA BREZ PRAKTIČNE VREDNOSTI.

NEWYORK, 8. oktobra. Kemik William Dow je iznašel metodo za pridobivanje zlata in srebra iz morske vode. Način pridobivanja pa je dvakrat dražji, kakor je višina cene na ta način pridobljenega zlata in srebra, zato ostane ta iznajdba zaenkrat le teoretičnega pomena.

Dnevne vesti

Ban dr. Marušič na dopustu. Ban dravke banovine g. dr. Marušič je nastopil delni letni odmor ter do nadaljnjega ne bo sprejemal strank. Za časa odsotnosti ga zastopa podban g. dr. Pirkmajer.

Iz policijske službe. Imenovana sta za podnadzornika pripravnika policijske straže pri predstojništvu mestne policije v Mariboru Leopold Rijavec in za policijskega agenta III. razreda Pavel Penko.

Iz banovinske službe. Za sekundarnega zdravnika v splošni bolnišnici v Mariboru je imenovan banovinski uradniški pripravnik dr. Sava Aleksič.

Iz sodne službe. Imenovani so za sodnike sreskih sodišč: v Kuršumliji (okrožno sodišče Niš) Leopold Rupnik, pristav iz Maribora; v Smederovski Palanki (okrožno sodišče Smederovo) dr. Odon Planinšek, pristav iz Maribora; v Ivanjici (okrožno sodišče Čačak) Dušan Pičonbaher, pristav iz Ptuja; v Arilju (okrožno sodišče Užice) dr. Rudolf Kyovsky, pristav iz Maribora in v Požegi (okrožno sodišče Užice) dr. Ludvik Gruden, pristav iz Dolnje Lendave.

Mestni šolski okoliši. Na mnogih sestankih so upravitelji in upraviteljice osnovnih šol razpravljali o razdelitvi mestnih okolišev. Na zadnjem sestanku, ki je bil te dni, pa je bil dosežen popoln sporazum. Dekliške osnovne šole bodo obdržale sedanje šolske okoliše, ker so spremembe v stanju šoloobveznih deklic le neznatne. Šolski okoliši deških šol pa se bodo spravili v sklad z načrtom. Meja za četrto deško osnovno šolo se je pomaknila bolj proti zahodu, tako da ta šola ne bo imela nepotrebnih paralel in s tem v zvezi popoldanskega pouka, do čim bosta prva in druga deška osnovna šola lahko povsem izkoristili svoje šolske prostore. Za okoliš prve deške šole je določena meja od železniškega mostu do Meljske ceste naprej ob Aleksandrovi cesti do Cankarjeve ulice, ob Cankarjevi ulici do Tomšičevega drevoreda, ves teritorij proti severu oziroma vzhodu. Okoliš druge deške šole pa meji ob Tomšičevem drevoredu proti zahodu, ob Strossmajerjevi ulici proti jugu do Vojajniškega trga in naprej ob Dravi do železniškega mostu. Okoliš za tretjo deško osnovno šolo ostane nespremenjen, okoliš četrte deške pa obsega ves ostali del mesta proti zahodu.

Službeni list banske uprave dravske banovine objavlja v svoji 79. letošnji številki: Dopolnilno uredbo o činu strokovnih šol nasproti srednji šoli in fakultetam; navodila o uporabljanju uredbe o kartelih, pravilnik o načinu registriranja kartelov in voditvi zbirke listin, pravilnik o uporabljanju sklada za kontrolo kartelnih pogodb; izpremembo o pravilniku za veliko prodajo in malo prodajo soli; objavo o izpitihi za graditelje visokih in nizkih zgradb in za elektrotelnike; objave banske uprave o pobiranju občinskih trošarin v letu 1934 in razne objave iz »Službenih Novin«.

Koroški rojaki so zborovali. Včeraj je imel Klub koroških Slovencev iz Ljubljane svoj redni letni občni zbor v Celju. Že v soboto so se zbrali člani iz vse Slovenije v prijaznem Celju, kjer je bil prirejen družabni večer v prostorih Narodnega doma. Na občnem zboru so bila podana obširna poročila o žalostnem stanju našega rodu v Avstriji. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik dr. Fellacher. V svojem govoru se je spominjal pokojnega generala Maistra, dr. Brejca, župnika Hrabeja iz Ormoža in dr. Hafnerja iz Celovca, ki so si pridobili mnogo zaslug za koroške Slovence. Nj. Vel. kralju je bila poslana vdanostna brzojavka. Ob viharnem odobravanju je bil pisatelj Fr. Meško ob svoji 60letnici izvoljen za častnega člana kluba. Poslana mu je bila brzojavna čestitka, pozdravne brzojavke pa banu, podbanu, škofu dr. Rožmanu, inž. Zidanšku, bivšemu poslancu Grafenauerju ter predsednikom krajevnih odborov v Ljubljani, Mariboru, Ptujju in Celju. — Občni zbor je tudi sprejel resolucijo, ki bo poslana prosvetnemu in zunanjemu ministru in g. banu. Resolucija zlasti navaja zatiranje naše narodne manjšine v Avstriji na kulturnem področju in pred vsem sramotne šolske razmere. Pri volitvah je bil izvoljen ves dosednji odbor

s predsednikom dr. Fellacherjem na čelu. Za Maribor je bil izvoljen Ivan Hochmüller.

Šahovski brzoturnir. Mariborski šahovski klub je priredil preteklo soboto zvečer v hotelu »Orel« odhodnico nekaterim članom, ki odhajajo k vojakom. Ob tej priliki se je vršil tudi brzoturnir, ki se ga je udeležilo lepo število šahistov. Turnir se je končal z naslednjimi rezultati: največ točk, in sicer 9 in pol, je dosegel Ostanek, dočim sta Pirc in Hribar dosegla po 8 točk. Na četrto mesto se je plasiral Šavli s 7; 5. Konič s 6, dr. Lipaj, Strniša, Kukovec in Kajič so dosegli po 5 točk, Lobkov 4 ter Golec in Pavlin po 3 točke. Po turnirju je bila razdelitev daril, nato pa prijateljska zabava, ki je potekla v najlepši harmoniji.

Kolo sreče. Včeraj popoldne sta priredili moška in ženska podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda na Trgu svobode veliko dobrodelno tombolo, ki je prav dobro uspela. Več tisoč ljudi, starih in mladih, se je udeležilo prireditve, katere čisti dobiček je namenjen zgraditvi nove obmejne šole v Gradišču. Prvo tombolo, 3000 Din v gotovini, je zadel Elza Sladenčnikova, stanujoča v Resljevi ulici, drugo tombolo, 1500 Din v gotovini, je dobil mizarški pomočnik Anton Kolar, III. tombolo, pohištvo za samsko sobo, je dobila Justina Kerševacova iz Krčevine, IV. tombolo, kuhinjsko opremo, je dobil delavec Franc Berglez; V. tombolo, žensko kolo, služkinja Angela Dobnikarjeva; VI. tombolo, moško kolo, K. Leskovska; VII. t., dve satinasti odeji, Martin Flepen; VIII. tombolo, blago za moško obleko, Matilda Halekerjeva; IX. tombolo, blago za ženski plašč, Albin Dajčman; X. tombolo, kompletno umivalno garnituro, Ivan Santa; XI. voz premoga pa Josip Brešč. Razen navedenih tombol je bilo razdeljenih več sto amb, tern, kvaterna, petink in desetink.

Nizke cene!

Prekajen kare od	Din 13- - kg
Prekajena glavina brez kosti	7- - "
Sveži svinjski kare	11- - "
Sveže svinjske glave	4- - id.
Teletina brez privage od	6- - "
Oevirki	4- - "

Vsi mesni izdelki in delikatese po najnižjih cenah

JOS. BENKO, Aleksandrova c. 19

Koroški večer prirede starešine akademskih društev »Jadrana« in »Triglav« v torek, 9. tm. ob 20. uri v zgornji dvorani pri »Orlu«. Ob tej priliki bo govoril g. prof. dr. Dolar o koroškem plebiscitu. Razen starešin omenjenih društev je vabljena vsa slovenska javnost, da se udeleži tega spominskega večera.

Ob obletnici plebiscita v sredo 10. tm. priredi Branibor (nasl. Jugosl. matice) točno ob 7. uri zvečer pred spomenikom Jugoslovanske matice v parku spominsko svečanost. Prižgana bode žara, razen spominskega govora pa sodeluje pevsko društvo Jadran s kilico koroških pesmi. Nacionalno javnost pozivamo, da se udeleži te prireditve, katra bo točno ob napovedani uri, kajti ob 20. uri ima Narodna obrana v gledališču svojo prireditev. V slučaju slabega vremena se spominsko slavlje v parku ne vrši.

Narodna obrana priredi v sredo zvečer v Narodnem gledališču spominsko prireditev v proslavo koroškega plebiscita. Dramski studio Zveze kulturnih društev igra Meškovo simbolično dramo »Mati«. Uvodoma bo spregovoril upokojeni višji državni pravdnik g. dr. Ivan Jančič. Na sporedu so recitacije iz Župančiča, Maistra, Preglja in Albrechta. Pri prireditvi bo sodelovala tudi Ipavčeva pevška župa, ki bo zapela 4 koroške narodne pesmi. Vabljena vsa nacionalna javnost.

Mladi intelektualci bodo priredili v soboto 13. tm. informativni večer o koroškem vprašanju. Udeleže se ga nekateri naši vidni javni kulturni delavci. Opozarjamo že danes na to prireditev v tednu koroškega plebiscita!

Združenje jugosl. narodnih železničarjev in brodarjev v Mariboru sklicuje za torek, dne 9. tm. ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma članski sestanek zaradi razgovora za volitve v bolniški fond. Vstop na sestanek imajo izključno le člani združenja in je nečlanom vstop zabranjen.

Plesna šola za trgovske in privatne namoščence je pričela. Vaje se vrše vsaki torek in petek v Narodnem domu. — Pomočniški odbor Združenja trgovcev.

Motociklistične dirke niso šale. Pri več rajšjih motociklističnih dirkah, ki jih je priredila popoldne motosekcija »Peruna« na cesti Zgornje Hoče - Reka - Pohorski dom, se je zgodila huda nesreča. Okrog 17. ure so startali motorji s prikolico, in sicer v presledkih 1 minute. Ko je startal znani mariborski sportnik in funkcionar »Peruna« g. Ernest Fasching in dirkal približno 1 km, mu je prišel nasproti v nekem ovinku elektromonter falske elektrarne Ledvinka s svojim motorjem. Fasching je misleč, da je proga prosta, dirkal s svojim motorjem s polno brzino. V naslednjem trenutku sta zato oba motociklista trčila skupaj. Sunek je bil strašen. Fasching je ostal sredi ceste hudo poškodovan, krvavel je po vsem obrazu, dvakrat ima zlomljeno levo nogo in roko. Poškodovan je bil tudi na levem očesu. Tudi Ledvinka je odletel z motornega kolesa v jarek in si zlomil levo nogo v gležnju. Dobil je pa še nevarne notranje poškodbe. Neka gospodična, ki se je peljala na sociosu motornega kolesa Ledvinke je pa dobila živčni šok. Vse tri poškodovance so mariborski reševalci prepeljali v mariborsko bolnišnico, od koder so Faschinga prepeljali ponoči v Gradec.

Nezgod. Delavec Matija Jurše iz Frana se je pri delu vrezal tako nesrečno v levo roko, da je moral iskati pomoči pri mariborskih reševalcih, ki so mu nevarno rano obvezali in ga poslali nato domov. — Franc Pulko na Koroški cesti je padel tako nesrečno z lestve na cementna tla, da se je resno poškodoval na glavi in padel v nezavest. Reševalci so ga prepeljali v bolnišnico.

Vlomna tatvina. V noči od sobote na nedeljo so neznani vlomilci obiskali trgovino Martina Rantaše na Aleksandrovi cesti v Studencih. Prišli so v trgovino s pomočjo ponarejenih ključev, s katerimi so odprli vhodna vrata. Odnegli so kar jim je prišlo pod prste, zlasti cigarete, kolke in znamke ter 60 Din, ki so jih našli v nekem predalu. Ker večje vsote denarja niso našli, so se spravili na blago ter začeli izbirati kar bi se najbolj splačalo odnesti. Pri tem pa so imeli smolo. Eden vlomilcev je namreč vrevnil neko stojalo, ki je med padcem tako močno zaropotalo, da se je prebudila lastnica. Vlomilci so se tega tako ustrašili, da so hitro pobegnili in izginiili v temno noč. Policijski daktiloskop g. Grobin je včeraj jutraj našel nekaj prstnih odtisov, ki bodo prav gotovo pripomogli k izsleditvi zločincev.

Nezaželen obisk. Stanovanje gostilničarja »Pri gozdnem Tončku« je v nedeljo zvečer obiskal neznan dolgooprstež. Skozi okno se je splazil v stanovanje in odnesel v gotovini 200 dinarjev, 10 avstr. šilingov, nadalje srebrno uro, zlat prstan in listine gostilničarja Antona Skaze. Policija vestno zasleduje dolgooprsteža.

Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. je kazal toplome r16,3 stopinj C nad ničlo; minimalna temperatura je znašala 10,8 stopinj C nad ničlo; barometer je kazal pri 12,4 stopinjah 748,8, reduciran na ničlo pa 746,9; relativna vlaga 88; od včeraj do danes je padlo 12,4 mm dežja; vreme je oblačno in deževno; vremenska napoved pravi, da bo še nekaj dni deževno, nato se bo pa vreme zboljšalo.

Grajski kino. Ruski velefilm »Hišica na meji«. V glavni vlogi Inkišinov. Film v nemškem jeziku, ki nam prikazuje lju bezensko zgodbo iz časa bojev Avstrija - Poljska-Rusija. Pride »Kralj džungle«.

Kino Union. Danes zadnji dan razkošna opereta »Valček za Tebe« s svetovnim tenorjem Louisom Graveurjem. Od torka dalje prvovrstna veseloigra polna glasbe in zabavne vsebine: »Iz ljubezni do Tebe« s Pavlom Hörbigerjem, Betty Amanovno, Otom Walburgom in Lee Parryjevo. Pride najbolj popularna humoreska »Dobri vojak Švejk«.

Bolne žene dosežejo z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice neovirano lahko iztrebljenje črevesa, kar često učinkuje izredno dobrodejno na obolele organe.

Narodno gledališče

REPERTOAR.

Ponedeljek, 8. oktobra. Zaprtó.

Torek, 9. oktobra ob 20. uri »Idealni soprog«. Premiera. Bloki.

Sreda, 10. oktobra: **Mati**, uprizoritev Narodne obrane. 10. X. 1920.

Četrtek, 11. oktobra: **Hamlet**, red B.

Nova članica Sava Severjeva bo nastopila prvič v torek, 9. tm. v vlogi Cheveloy v igri Oscaria Wildea »Idealen soprog«. Igra je najbolj igrano delo slavne-ga Wildea, znanega po vsem kulturnem svetu po svojih duhovitih in napetih delih, s katerimi obračunava s človeško družbo. »Idealen soprog«, ki ima vse Wildejeve odlike, se godi v najvišji londonski družbi in se njegova vsebina odigrava tekom 24 ur. Režija je Skrbinskova, nastopijo: Severjeva, Starčeva, Kraljeva, izmenoma Barbičeva in Godina (debitantka), Savinova, Gorinškova, Zakrajškova, Grom, Skrbinšek, Furijan, Narkrst, Gorinšek, Kosič, Blaž, Košuta in Verdonik. Pri premieri veljajo bloki.

Urejeno in zdravo kri dosežemo z vsak danjo upoabo pol čaše naravne »Franz Josefove« grenčice, ker poživlja delovane želodca in črevesa, odpravi oteklino jeter, zviša izločevanje žolča, stopnjuje izločevanje seči, pokrepi presnavljanje in pospeši kri. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Radio Ljubljana. Spored za torek 9. t. m.: Ob 11.: šolska ura (potovanje s kolesom iz Ljubljane do Plitviških jezer); 12.15: orkester cifer in mandolin na ploščah; 12.50: poročila; 13.00: čas, slovenski skladatelji na ploščah; 13.40: predavanje Narodne obrane; 18.00: zabavni feljtoni; 18.20: radio orkester; 19.00: otroška ura; 19.20: kaj cvetke sanjajo (plošče za otroke); 19.50: čas, jedilni list, program za sredo; 20.00: jugoslovanska gledališka umetnost; 20.20: slovenski vo kalni kvintet, vmes radio orkester in čas, poročila; 22.30: angleške plošče.

Aretacije. V pretekli noči je policija aretirala nekega M. F., ki je osumljen soudeležbe pri vlomni tatvini in nekega D. R., ki je osumljen tatvine obleke.

Ptuj

Drava naplavila truplo mladega dekleta. V četrtek 4. t. m. je Drava naplavila truplo mladega dekleta, ki je ležalo že dalj časa v vodi in je bilo že močno razpadeno. Kljub temu, da je bilo truplo že močno načeto, so identiteto le ugotovili. Utopljenka je istovetna z 21-letno Marijo Maučičevo, trgovsko sotrudnico iz Nove cerkve, ki je, kakor smo poročali, dne 15. septembra ponoči skočila v Ptujju z dravskega mostu v visoko naraslo Dravo in se utopila. Kakor smo že enkrat poročali, je deklet storilo samomor iz obupa zaradi nesrečne ljubezni. Ker je deklet zapustilo več poveljnih pisem, v katerih navaja vzrok nameravanega samomora in obdolžuje pri tem neko osebo, ki bi naj bila vzrok tega obupnega koraka, je sodišče uvedlo preiskavo, da dožene, koliko so njene obdolžitve upravičene. Najdba je kakor nalašč priskočila sodišču na pomoč, da lažje razvozlja to tajinstveno uganko, ki že skoraj tri tedne vznemirja tukajšnje prebivalstvo, posebno pa še svoje nesrečnega dekleta.

Požar. Pred dnevi je izbruhnil požar v Zlatoliču, in sicer je v pozni noči začelo goreti gospodarsko poslopje posestnika Antona Turka. Poslopje, ki je obstojalo iz hleva, škednja, listnjaka, parme in kolarnice, je bilo s slamo krito in je zaradi tega z vsemi poljskimi pridelki vred zgorelo do tal. Vaščani so preprečili, da se ogenj ni razširil na sosedna poslopja. Škoda znaša okrog 12.000 Din in je krita le deloma z zavarovalnico. Na kak način je požar nastal, še ni ugotovljeno.

Nezgod. Neža Planinc, 19-letna hčerka tovarniškega delavca z Brega, je padla tako nesrečno s kolesa, da si je zlomila levo roko. S konja pa je padel 16-letni Jarež Vertič, sin vinčarja iz Leskovca; zlomil si je desno roko. 5-letna Ana Štebihova, hčerka posestnika iz Sakušaka, je padla pod voz in si zlomila desno nogo. Vse tri ponesrečence so prepeljali v ptujsko bolnišnico.

Pomembno kulturno slavlje

JUBILEJNI KONCERT MA RIBORSKE »DRAVE«.

Pod pokroviteljstvom direktorja drž. železnice v Ljubljani g. Josipa Cugmusa je Narodno železničarsko glasbeno društvo »Drava« proslavilo v uniojski dvorani v soboto petnajstletnico svojega obstoja. Visoke umetniške zmožnosti je dokazal tako vokalni kot instrumentalni koncert, ki je žel obilo priznanja s strani publike, ki je docela napolnila obširno dvorano. Minilo je petnajst let, odkar se je v Studencih pri Mariboru osnovalo majhno društvo, ki si je zadejalo nalogo s slovensko pesmijo vzbujati med taktat še nezavednimi železničarji narodno zavest. Ustanovitelj društva g. Vokáč se je skozi vso to dobo petnajstih let zavedal dolžnosti in s sodelovanjem nekaterih drugih požrtvovalnih tovarišev dvignil društvo na toliko višino, da zavzema danes eno prvih mest v mariborskem glasbenem življenju. Iz prvih majhnih početkov se je v tej dobi razvilo v močno glasbeno organizacijo, ki goji med železničarji vse muzikalne panoge: velik pevski moški zbor, tamburaški zbor, orkester in godbo na pihala. Poleg tega je »Drava« osnovala svojo glasbeno šolo, v kateri poučuje trenutno sedem profesorjev. Gojenci so pod taktirko prof. gosp. Hinka Družoviča pokazali velike kvalitete zmožnosti.

Koncert so med drugimi počastili s svojo navzočnostjo zastopnik pokrovitelja koncerta g. Nedeljkovič, nadalje prevzvišeni g. knezoškof dr. Tomažič, predsednik mariborske občine dr. Lipold, okrajni glavar dr. Senekovič, zastopnik centralnega odbora UJNZB g. Simončič iz Beograda, direktor mariborskih drž. železniških delavnic gosp. Jovič, direktor g. dr. Tomišek in zastopniki raznih pevskih in drugih organizacij. Čestitke so poslali glasbeno društva, kakor »Konstantin« iz Niša, ljubljanska »Sloga«, pevsko društvo »Maribor«, mariborski »Jadrani«. Mestna godba iz Maribora in še več drugih.

Jubilejni koncert je otvoril s slavnostnim govorom ustanovitelj »Drave« predsednik g. Vokáč, ki je v kratkih besedah očrtal zgodovino in delovanje društva v vseh petnajstih letih. Nato so zastopniki »Sloge« in »Jadrana« poklonili društvu razna spominska darila.

Kot prvi je nastopil tamburaški zbor, ki je pod vodstvom dirigenta g. Rudolfa Pivke zaigral troje uspešnih skladb, in sicer Vogričevo »Slavo Prešernu«, Broževo »U posavskoj šumi« in izvleček iz Zajc-Farkaševy opere »Nikola Šubić Zrinjski«. Ugajala je posebno »U posav-

skoj šumi«, ki jo je publika sprejela z velikim odobravanjem. Za tamburaškim zborom je nastopil šolski orkester, ki je izvajal Gebauerjev menuet. Dirigiral je g. prof. Družovič. Priznati je treba, da so gojenci s to točko dokazali veliko zmožnost in razumevanje tudi za težje skladbe. Moški zbor se je predstavil s sedmimi pesmimi. Vse so bile skrbno izbrane in izvrstno naštudirane. Zastopani so bili vsi jugoslovanski komponisti, kot: Jobst, Prelovec, Adamič, Novak, Širola, Gotovac in Konjović. Največjega odobravanja so bile deležne: znana slovenska tema »Regiment po cesti gre« z Adamičevimi variacijami, nadalje Konjovičeva

sevdalinka »Pod pendžeri« in Prelovecova »Sedem si rož porezala mi«. Kot solista sta sodelovala koncertni tenorist g. Avgust Živko in baritonist g. Anton Faganelli. Na harfi pa je spremljal pri znani mariborski umetnik g. Lukež. Zbor razpolaga z izbornim glasovnim materialom in bo pod vodstvom dirigenta g. Albina Horvata dosegel še lepe uspehe. Dirigent g. Lojze Žekar nam je predstavil godbo na pihala z dvema težkima skladbama, in sicer s Halevyjevo introdukcijo iz opere »Židinja« ter s Čajkovskega uverturo »1812«. Ti zadnji dve točki sta zapustili najgloblji vtis in želi obilo priznanja.

Uspeli in kvalitativno dobri koncert je bil dostojna proslava agilne in požrtvovalne »Drave«.

Raj bratske Bolgarije

V DOMOVINI ROŽNEGA OLJA.

Svojevrstna posebnost razmeroma siromašne Bolgarije je rožno olje, najprijetnejša dišava na svetu, ki se pridobiva iz vrtnic. Kakor znamenitega plzenjskega piva, tudi tega olja ni mogoče ponarejati ali pripravljati drugod. Presadili so sicer bolgarske vrtnice v Francijo in jih gojili natančno tako kakor v Bolgariji, toda izgubile so svoj prijetni vonj. Pokvarjen človek se lahko izneveri svojemu narodu v lastni državi, bolgarska vrtnica pa kot nepokvarjeno dete narave uspeva samo v bolgarski zemlji med Staro planino in Srednjo goro, če diha bolgarski zrak in pije bolgarsko vodo.

Rožno olje so prinesli v Evropo Turki, ki zelo cenijo dišave. Na sultanovem dvoru v Carigradu je bil posebni rožni maršal, ki je skrbel samo za cvetje in dišave v cesarskih dvoranah. Krščanske cerkve, ki so jih spremerili v svoje molilnice, so izmili z rožno vodo. V Egiptu so poškopili v novejšem času vse ulice okrog vladne palače z rožno vodo, tako, da je dišalo daleč naokrog, če se je poročila sultanova hči. Turki so začeli gojiti vrtnice tudi v evropskem delu svoje države. Kmalu so se prepričali, da imajo najprijetnejši vonj v dolini ob reki Tundži, kjer Stara planina z 2375 m visokim vrhom Jumruk Čalom zapira pot severnim vetrovom, hribovje Srednje gore pa zadržuje južni veter. Vrtnice goje še sicer tudi južno od Srednje gore, ob reki Marici med Staro Zagoro in mestecem Čirpanom blizu Plovdiva, a so slabše kakovosti ko ob reki Tundži v takozvani rožni dolini okrog mest Kazanlika, Karlofera in Karlova.

V teh krajih so cela polja zasajena z nizkimi vrtnicami, kakor pri nas s koruzo ali krompirjem. Saj se okrog 120 vasi bavi s pridobivanjem rožnega olja. Letos so pokrivala rožna polja 5450 ha površine. Od sredine maja do prve polovice junija preveva vso rožno dolino opojer: vonj rdečih, rumenih, temnordečih in belih vrtnic, stoletnih orehov, ki so razsajeni po polju in duh cvetja vinske trte, ki raste tudi po ravnini poleg rožnih nasadov. Bogataši iz vsega sveta prihajajo ogledovat to »podobo raja«. Že na vse zgodaj oživi vsa rožna dolina. Med petjem in vriskanjem trga mladina cvetje v košare, in ga nosi na velike vozove, dokler je še rosa, ker izgubi pozneje mnogo vonja. Na vozovih pripeljejo cvetje v mesta na prodaj ali pa ga sami destilirajo doma, podobno kakor pri nas žganje. Iz cevi velikih, z rožami napoljenih kotlov curlja rožna voda. Čez en ali dva dni nastane na rožni vodi tanka kožica rožnega olja ali masla, kakor mu pravijo Bolgari. To vrhnjo na rožni vodi posnamejo in očistijo. Na modernejši ali popolnejši način pridobivajo rožno olje v tovarnah. Tako dá 1800 kg rdečih vrtnic najboljšo kakovosti kilogram rožnega olja. Veliki kmetje, oziroma vrtnarji imajo letno po tri kilograme te žlahne dijave, kar predstavlja že celo premoženje. Dasi je zaradi svetovne krize padla cena rožnemu olju skoraj za tri sto odstotkov, vendar še stane kilogram pri pridelovalcu v rožni dolini okrog 15.000 Din, v tujih državah pa se radi ogromnih carin ta vsota zviša vsaj trikratno.

Najslabše so bele vrtnice. Njih je treba okrog 3200 kg za kilogram rožnega olja. Edino bele vrtnice pa cveto v septembru tudi drugič, a cvetja druge trgate se porabi okrog 4000 kg za kg rožnega olja. Tako sem bil letos v okolici Kazanlika istočasno na trgatvi grozdja in vrtnic ter pri spravljanju orehov, ki jih izvažajo iz rožne doline na vagone v tujino.

Središče trgovine in industrije je Kazanlik. Mesto je nastalo šele v 18. stoletju, sedaj pa ima že 17.000 prebivalcev. Kot središče trgovine z rožnim oljem je svetovno znano. Dva prvovrstno opremljena hotela skušata privabiti tuje, vratarja pa ponujata rožno olje in si skušata onemogočiti konkurenco na ta način, da proglašata rožno olje najsolidnejših firm za mešano z rožno vodo. In res je rožno olje težko dobiti čisto. Če je čisto, mora biti trdo kakor med in imeti kristale. Če se dene na toplo se mora takoj stopiti. Toda tujec, ki ga privede v Kazanlik samo radovednost in kupi le nekaj gramov rožnega olja, te skrivnosti navadno ne izve.

Sredina mesta ima evropski značaj. Zlasti je lepa enonadstropna zgradba mestne knjižnice in lastna zgradba mestnega muzeja. Kljub siromaštvu imajo bolgarska mesta toliko smisla za res pravo prosveto, da ima skoraj vsako mesto svojo knjižnico, gledališče in muzej, dasi mi radi mislimo, da so Bolgari nekulturni Balkanci. V predmestju Kazanlika je mnogo Turkov in umazanih Armencev. Tako je mogoče hoditi po predmestnih ulicah po pet minut, ne da bi človek opazil okno na ulico. Nizke turške kočice, so skrite namreč za ograjo iz solnčničnih stebel, ometanih z blatom, ali pa iz sirove opeke. Okna imajo samo na dvorišče. Če pa je kaka turška hiša nadstropna, ima v prvem nadstropju sicer okna na ulico, a ta so zavarovana z debelo in gosto leseno mrežo, stekla pa zastirta s papirjem. Vendar pa si zelo malo Turkini zakriva obraz. V turškem delu mesta se javljajo radi vratni tu in tam n. pr. napis: »Prošenopisalište na Ivan Dmitrov«, kjer g. Ivan Dmitrov piše prošnje Turkom, ki so nepismeni ali pa ne obvladajo bolgarsčine.

Armenko takoj spoznate po umazanih spodnjih hlačah, segajočih do gležnjev, ki jih nosi pod mnogo krajšim krilom in po črnem robcu na glavi, ki sega okrog in okrog do pasu. Bolgarko pa izdajajo dolge kite po hrbtu ter zlat nakit okrog vratu. Bolgarska kmetica prinese na trg vse v jerbasu v nahrbtniku, da ima med potjo roke proste za prejo.

Marija Rozmanova:

Bolgarska pisma

VI.

Sedaj naj pa še kaj povem, kar bi utegnili zanimati bolj naše gospodinjice. Bolgarka vodi svoje gospodinjstvo nekoliko drugače ko me! Že to je nekaj novega, da je hodil doslej nakupovat živila večinoma le mož, žena je bila vedno doma. Še pred šestimi leti se je dogodilo, da je vrtnar, ki je prodajal zelenjavo od kraja do kraja, pripovedoval v 30 km oddaljeni vasi kot o izrednem dogodku, da je pred nekaj dnevi prišla na trg v Lom nakupovat — neka Evropejka! In takrat sem videla na trgu res same moške, ki so odnašali zelenjavo v košarah, a meso kar prosto v roki ali pa natakunjeno na vrbovo vejico. Ves čas sem se bala za oblike boljših gospodov — nakupovalcev. Danes pa vidiš tudi, da nakupujejo žene. Žena je tudi prestopila prag trgovin, le v kavarni je še nisem videla. Seveda za velika mesta to ne velja!

Bolgari slovijo kot dobri vrtnarji daleč naokoli, njih zelenjava je res lepa. Največ pridelajo čebule, paradiznikov, paprike in česna, tudi fižola in kumar. V poletnih mesecih pa ni salate, malo je zelja in malo krompirja. Iz tega pa tudi že sledi, kaj more skuhati bolgarska gospodinja.

Na deželi dobiš le ovčje meso, v mestih seveda vse vrste. Kako vzorna je sofijska tržnica, kako bogato založena tudi z ribjim mesom! Na deželi jedo poleti največ presno hrano, kuhajo le enkrat na teden. Toda tudi v mestih ne

poznajo poleti toliko kuhe ko pri nas. Zanimivo je, da v mestnih stanovanjih nikjer ne najdeš štedilnika, tega si mora stranka sama oskrbeti. Poleti se poslužujejo po največ »mangalova«, t. j. majhnih, četr metra visokih, okroglih pečic, ki jih kurijo z ogljem. Tak mangal stoji na hodniku ali kakem kotu poleg hiše, nikdar v stanovanju! Na mangalu se jedi nekoliko spečejo ali prekuhajo, vse nadaljnjo oskrbi pek. Opoldne vidiš, kako odnašajo gospodinjice od pekov svoje latvijne jedi, ki spominjajo na nemški »Eintopfgericht«. K taki jedi napravijo še kaj svežega, recimo mlečno juho in solato iz paprik in kosilo je zelo okusno in izdatno.

Naj navedem tu, kako ga pripravim. Recimo, da imam namen napraviti givč in tarator.

Givč. Pišče ali kako drugo meso narežem na koščke in jih opečem na olju, nato jih vzamem iz posode. V isto olje pa denem 3 drobno zrezane, srednje velike čebule; ko ta ostekleni (ne zarumeni!), pridenem 15 paprik, 1 kg paradiznikov, 2 melaneana, par strokov fižola, 1 krompir, zeljnatih listov, vse zrezano na narezce, med to zelenjavo pomešam opečeno meso, navrh naložim paradiznikove rezine in posolim. Nobene vode zraven! To naj se peče v pečici 2 uri. (v Bolgariji pri peku). Zraven se je kruh.

Tarator. Pol litra jogurta raztepi in dodaj nekoliko vode. Nareži na majhne kocke 1 kumaro, kakih 6 orehov drobno sesekljaj, prav tako malo peteršilja. To vse stresi v raztepeno mleko in dodaj kakih 2 žlici finega olja. To juho dobiš poleti povsod mesto tople juhe.

Priprosta in okusna je tudi jahinja »rajkin bob«. V posodo deni precej olja, vanj 1 veliko drobno zrezano čebulo. Čim ostekleni, dodaj paprike (prah) in nato osnažen strožji fižol. Nič vode! pač pa soli. To pokrito duši. Ko je fižol skoraj mehak, dodaj 2 na koščke narezana paradiznika. Ko se je to dušilo še pol ure v pečici, naj se malo ohladi in daj s kruhom na mizo.

Nasploh je bolgarska hrana pretežno iz zelenjave in pripravljata se na zelo preprost način. Ni ravno redka družina, kjer gospodar vse pripravi za kosilo. Celo v letovišču v Veršecu sem videla na nasprotnem balkonu vsako jutro nekega advokata, na drugem pa oficirja, ki sta vsak na svojem mangalu pripravljala jedi, katere je kasneje odnesla služkinja k peku.

Za kuho uporabljajo le olje, ki ga pridobivajo iz solnčnic. Teh je tam poleg pšenice in koruze dolga prostrana polja, olje je brez duha in ga niti ne čutiš v jedi. Zelo malo rabijo moko, zelenjave ne kuhajo temveč le dušijo.

Jedi, ki zahtevajo mnogo dela in skrbne priprave, so večinoma iz turške kuhinje. Sploh imam vtis, da so se Bolgarko od Turkini naučile kuhanja. Na to domnevo me je privedlo tudi dejstvo, da se rabijo v bolgarski kuhinji ponajveč turški izrazi, kakor n. pr.: masa — miza, furua — peč, štedilnik, činija — krožnik, tendžera — kozica, ponev, tepsija — pekač, taniké — posoda za vodo, kofa — vedrica, maši — kleščice za žerjavico, peškir — brisača, pareal — cunjia itd.; nadalje imena za zelenjavo: patlidžan — paradiznik, čuški in dolomi — paprika,

magdanoz — peteršilj, fasul — fižol, kartofi — krompir, sarsevat — zelenjava, ki pa ji pravijo tudi zelenčuk. Imena jedil tudi menda niso bolgarska: jahinja, kjuf-teta, musaká tarator, čorbá itd., pač pa imajo najpriprostejše jedi lepo slovarska poimenovanja, kakor ljutenica, ovneško pečenje, plnena piperka, zeljka itd.

Bolgarska gospodinja je zelo gostoljubna in vsak gost pomeni čast za hišo, zato se rada pohvali: »Došli so mi gosti!« Kdorkoli bi prišel ob času kosila v hišo, bi dobil žlico v roke. Ob vsakem drugem času pa postreže s »sladkim«. To je s sladkorjem okuhano sadje ali tudi buče, zeleni paradizniki, celo vrtnice, sladko pa je tako zelo, da se istočasno vedno tudi ponudi voda.

Bolgarka se veliko bavi z ročnim delom, bolgarska kmetica po cesti gredé navadno prede. Preslico drži pod levo pazduho, z levico prede, z desnico navija nit na vreteno. Kar rabi za dom, vse sama naprede in natké. Zelo marljiva tkalka postane vsako kmetisko dekle, ki se namerava poročiti. Kajti tam mora nevesta obdarovati svate, toraj ravno obratno kakor pri nas! In tako tké in veže leto in dan, in tu se ohranja narodna vezenina od roda do roda. Za svoje prijateljice n. pr. natké predpasnike, vane vtéké pisano cvetje in v novejšem času tudi besedo »podarak«, ki stoji večkrat narobe, ker tkalka ni pismena.

Bolgarko ne zanimata vera in cerkev, ker sta ji tuji. V šoli ni verskega pouka, drugod pa tudi nima prilike kaj slišati o njem. Zelo trdno pa veruje v vraže; mnogo dela čaka tam narodno pravo!

A. K. Grin:

Bogastvo

Roman.

Ostanite! Lažje mi bo srce, ako vam vse razodenem. Hrepenim po prijatelju in svetovalcu, ki ni moj stanovski tovariš, ki stoji zmagaj me onega osvraženegega, sebičnega sveta, v katerem vladajo le zavist, ljubosumnost in nevoščljivost. Ali imate čas, da me poslušate zdaj, ali pridete jutri?»

»Poslušal vas bom zdaj. Ni še pozno in hrepenim, da spoznam svojo novo prijateljico.«

Vzdihnila je, kot krč ji je spreletelo ude, toda on je verjel njenemu nedolžnemu obrazu in niti senca dvoma se ga ni polastila.

»Svojo mladost omenim le z nekaj besedami. Malo se je razlikovala od mladosti drugih deklic, ki doraščajo v kakem drugem mestu in hočejo pri skromnih sredstvih čuvati sijaj blagostanja. Moj oče je bil zdravnik; izvrševal pa je prakso v delu le pri bolnikih izven mesta, ki so plačevali zelo malo ali pa sploh nič, tako, da smo vzdrževali gospodinjstvo le s težavo. Moja mati je bolehal, bratov in sester nisem imela, tako sem samevala in sanjala o bodočnosti. Naj-

boljši prijatelj mi je bil moj glas. Da bi re motila matere, sem se umaknila na podstrežje, kjer je bil na razpolago ves prazen prostor, da sem pela do onemoglosti, ali pa mi je zmanjkalo pesmi. Pozneje sem se bavila tudi z gledališko umetnostjo, ko me je nekoč vzela učiteljica s seboj k operi. Poznala je mojo strast, ker me je po naključju slišala peti. Celu nisem takrat pela pred nikomer; ako sem vedela, da imam poslušalce, zavezalo se mi je grlo in glas mi je obmolknil. Smatrala sem to le za neizkušnost, zazibala sem se v sanje in si igrala izmišljene prizore iz oper, ki sem jih poznala le po imenu. Na ta način sem našla priliko, da si vežbam glas in zadostim notranjemu ognju. Ko sem bila stara štirinajst let, mi je umrla mati in dve leti nato še oče. Ostala sem brez sredstev, vendar nisem zgubila poguma — imela sem svoj glas in prepričanje, da se mi je samo treba pokazati v javnosti, da si priborim slavo in sijaj. Toda to zmoto sem kmalu spoznala, kajti že prvi glasbeni izvedenec mi je pojasnil, koliko učenja in vaje je treba, da se doseže le najmanjši uspeh v javnosti. Učenja se nisem bala in vežbanje mi je bilo največja slast; toda denarna sredstva so komaj zadostovala za vsakdanje življenje, kaj šele za tako drago izobrazbo. Morala sem se boriti s pomanjkanjem, dokler nisem ne-

kega srečnega dne — ali je bila to sreča? — poskušala svojega glasu v navidezno prazni cerkvi. Slaven učitelj je bil po naključju navzoč in me je slišal. Zavzel se je zame in me vzel na pot, na kateri bi po njegovem zagotovitvi žela občudovanje in bogastvo. Da bi mu nikoli ne verjela! Kaj sta me skrbela glad in mraz, kaj ubožna obleka? Nisem čutila ničesar o tem v sobici, kjer sem s šivanjem, prepisovanjem in podobnim delom služila vsakdanji kruh. V kratkem bom živela v izobilju in revna oblačila zamenjam z blešččo svilo ter nastopim v zlato in srebrno tkanino odeta, kakor se spodobi operni kraljici! Tovarišica in edina zaupnica mojih sanj je bila stara Portugalka, ki jo tukaj vidite. Spoznala sem jo v svoji skrajni revščini ter preizkusila njeno zvestobo in vdanost. Njena zunanost nima veliko zanimivega, toda ona me ljubi, a bojim se, da preveč, kajti ni mi dovolila umreti, dasi je poznala moj obup.

Toda nočem prehitovati v svojem pripovedovanju. Učila sem se dolgo in marljivo, porabila vsako uro, da si izvežbam glas. Upanje me je krepilo. Določeno je bilo, da prvič nastopim na svoj osemnajsti rojstni dan v nekem koncertu. Ako bi se bil izvršil ta načrt, bi si prihranila dve leti brezplodnega dela in praznih nad. Toda k sreči se me je polotil v zadnjem

trenutku duh upornosti, da sem se protivila javno nastopiti prej, nego bi se pokazala kot dovršena operna pevka. V vlogi »Margarete« sem se hotela pokazati občinstvu, ali sploh ne nastopiti. Moji neumni želji so ugodili in moj prvi nastop je bil preložen.

Dobila sem novega učitelja. Mnogo mu nisem mogla plačevati, toda meni se je odgrinjala sijajna bodočnost in en sam večer zmagoslavja bo zadostoval, da mu poplačam svoj dolg. Zvok mojega glasu, način mojega petja se je boljšal od dne do dne; skoro se mi mora odpreti vstop na oder, bogastvo in čast stopita na mesto ubožstva in pozabljenosti.

Ako se oziram sedaj v zavesti svojega neuspeha na oni čas, ne morem umeti svoje neumnosti. V kake sanje in načrte sem se zazibala? Sreča in moč naj bi bila moja last, naenkrat in za vedno! Do tega pa hočem mirno trpeti in se vsemu odreči.

Še dva kratka meseca, tako mi je zatrdjeval učitelj, in potem naj se izvrši moj prvi nastop na tukajšnjem odru. Ako je čas doslej bežal po bliskovo, se je pomika! zdaj z neznosno počasnostjo, čeprav sem imela dela dovolj. Skušnje so zahtevale mnogo, toda zadovoljile me niso popolnoma; zdelo se mi je, da mi manjkajo poslušalci in da se ne morem naveduši pred praznimi klopmi.

Težko mi je bilo, ko sem se ločil od Kazanlika. Še enkrat sem vrgel pogled na rožna polja, bogato obložene vinograde in polne orehove sadovnjake, zlasti pa na tisti veliki cvetični vrt, ki ga vi-

di človek pri vsaki postaji v rožni dolini, in vlak je zažvižgal ter me odpeljal med moje znance v Staro Zagoro.

J. Šedivy.

Sportne prireditve včerajšnje nedelje

V TEKMOVANJU ZA PRVENSTVO LNP SE JE ČAKOVEČKI SK Z ZMAGO NAD SK RAPIDOM POSTAVIL NA ČELO TABELE. — PRESENETLJIVA ZMAGA MARIBORSKE SVOBODE V CELJU. — GOZDNI TEK NA POHORJU. KOLESARSKA DIRKA NA IGRIŠČU SK ŽELEZNIČARJA.

Včeraj se je igrala po ena podzvezna prvenstvena tekma v Čakovcu in Celju. V tekmi Čakovečki SK:SK Rapid se je pričakovalo, da bo zmagal ČSK, kar se je tudi res izpolnilo s tesnim rezultatom. Glede srečanja Svobode s Celjem je vladala velika nezvestnost. Po ogorčeni borbi je Svoboda spravila obe točki na varno in se tako postavila trenutno na tretje mesto tabele, ki kaže po treh odigranih kolik to sliko:

Čakovečki SK	2 2 0 0	11:1	4
SK Celje	3 2 0 1	5:4	4
SK Svoboda	3 1 1 1	5:13	3
SK Železničar	1 1 0 0	4:1	2
ISSK Maribor	1 0 1 0	3:3	1
ŽSK Hermes	1 0 0 1	2:3	0
SK Rapid	3 0 0 3	2:7	0

Čakovečki SK:SK Rapid 2:1 (1:0).

Igra je bila vse prej kot lepa, toda moštvi sta se resno in po svojih močeh zagrizeno borili. Tako je bila tekma v prvem polčasu, dokler je našel temperament dovolj hrane v razpoložljivih energijah živahna, borbena in mestoma dovolj napeta. V tem delu igre so Mariborčani mnogo napadali in tudi pridno streljali na gol, pri tem pa jim ni služila sreča in si niso mogli ustvariti dovolj zrelih situacij. Po prvih fazah reprize pa so kazali Rapidovci vedno več znakov utrujenosti, postajali so neokretni in so predvsem izgubili na izdatnosti svojega starta, ki jim je v prvi polovici prinesel nekaj prednosti. Tako so Čakovčani prevzeli vodstvo in krepko napadali. Pri tem se jim je drugič nudila srečna prilika, da so potisnili žogo v mrežo in s tem odločili bitko v svojo korist.

Rapid je ostal tako še po treh tekmah brez točke in čepi prav na dnu tabele, od koder se pa bo prav gotovo premaknil. Moštvo ni več tisto, ki je ogrožalo pozicijo ostalim klubom, videti je, da je v moštvu precej velikih vrzeli. Najboljše moči ima moštvo v ožji obrambi, dočim je kompletna krilska vrsta kaj šibko sestavljena. Napad je v polju še razmeroma dobro zaigral, pred golom se pa ni znašel in je med drugim izpustil dvoje prilik, iz katerih bi bil moral rezultirati uspeh.

Goli so padali: v prvem polčasu v 5. minuti po levem krilu ČSK Vasu, ki je preigral vso obrambo in dosegel vodstvo za ČSK. V drugem polčasu v 6. minuti je Vogrinec zvišal rezultat na 2:0. V 41. minuti je postavil Barlovič z lepim strelom iz daljave kakih 40 m končni rezultat 2:1. Sodil je g. dr. Planinšek objektivno in tudi dobro.

SK Svoboda:SK Celje 2:1 (1:1).

Mariborski Svobodaši, ki sicer — vsaj do zadnjega — niso sloveli kot posebno močna enajstorica, so napravili včeraj v Celju ugodno presenečenje. Premagali so nasprotnika, ki mu niti Rapid, niti Hermes nista mogla odvzeti točke. SK Svoboda je včeraj zaigrala z znanjem, voljo in vztrajnostjo in pokazala od svojih zadnjih nastopov velik napredek. Najmočnejši del ima v napadu, kjer je ves kvintet lepo vigran in v vseh pozicijah zelo nevaren.

SK Celje je najbrže podcenjeval svojega nasprotnika. Enajstorica je tudi zelo raztrgano igrala in je bila edino obramba na mestu.

Vodstvo za Celje je dosegel Gobec v 10. minuti, v 34. min. pa je Tomažič izenačil. V drugem polčasu je Tičar v 5. minuti postavil končni rezultat 2:1 za Svobodo.

Sodil je g. Nemeč iz Maribora objektivno. Tekmovanje za državno nogometno prvenstvo.

Včeraj so se izločilne tekme za državno prvenstvo v peti skupini zaključile. Zadnja tekma se je včeraj odigrala med Primorjem in Gradjanskim v Zagrebu, ki se je končala z zmago Gradjanskega v razmerju 4:0 (3:0).

Dokončna slika prvenstvene tabele v peti skupini je naslednja:

Hašk	6 3 1 2	12:10	7
Primorje	6 3 1 2	10:11	7
Gradjanski	6 3 0 3	9:5	6
Ilirija	6 2 0 4	5:10	4

Ilirija potemtakem izpade iz nadaljnega tekmovanja in se mora vrniti v tekmovanje za prvenstvo LNP, kjer že prihodnjo nedeljo nastopi v Mariboru proti SK Rapidu.

Ostale nogometne tekme:
Beograd: BSK:Levski (Sofija) 10:0 (4:0)!!

Budimpešta: Madžarska:Avstrija 3:1 (1:1).

Gradec: Kapfenberg:Südbahn 3:1 (3:0). FC Graz (preje Kastner & Öhler):Sturm 8:3 (2:2); Avstrija:Göting 2:0 (2:0).

Tretji Pohorski gozdni tek.

SK Maraton je včeraj dopoldne priredil tretji gozdni tek na Pohorju, in sicer na tradicionalni progi Ruška koča - Pohorski dom. Za tekmovanje se je prijavilo 25 tekačev, na startu pa se je javilo le 9 atletov, članov ruškega Sokola, SK Železničarja in SK Maratona. Tekmovalo se je v dveh skupinah: seniorsko in juniorsko. Seniorska proga je šla od Ruške koče na Mariborsko kočo in potem po novi poti k Pohorskemu domu. (7500 m); juniorji pa so tekmovali na progi od Pohorskega doma do Mariborske koče in nazaj do Pohorskega doma. (1300 m). V juniorski skupini je startalo 6 tekačev. Rezultati so bili naslednji: seniorji: 1. Kangler (Maraton) 15:57; 2. Štrucelj (Maraton) 16:36; 3. Čeh (Maraton) 16:50; 4. Herič (Železničar) 16:52; 5. Seidler (Maraton) 16:52.1; 6. Pijavec (Sokol Ruše) 17:20; 7. Rozin (Sokol Ruše) 17:26; 8. Daško (Maraton) in 9. Jauko (Sokol Ruše). Juniorji: 1. Gril (Maraton) 5 minut 1 sekunda; 2. Roter (Železničar) 5:6; 3. Stanislav (Maraton) 5:16; 4. Bradáč (Maraton) 5:22.

Po končanem tekmovanju je bila v Pohorskem domu razdelitev nagrad, ki jih je darovala uprava »Pohorskega doma«.

KOLESARSKA DIRKA V MARIBORU.

Na igrišču SK Železničarja je bila včeraj dopoldne zanimiva kolesarska dirka, ki jo je priredil SK Železničar. Mariborski kolesarji so namreč poizkusili svoje sile na dirki 65 krat okrog igrišča (prvotno so nameravali 100krat prevoziti progo). Za to dirko so se prijavili dirkači vseh mariborskih klubov, in sicer 14 po številu. Dirka se je vršila v najlepšem redu in so bili rezultati naslednji: Prvo mesto je zopet zasedel naš prvak Štefan

Rozman (SK Železničar), ki je 27.700 m dolgo progo prevozil v času 42 minut 45 sekund; 2. Albert Zadravec (Edelweiss) 1 krog nazaj; 3. Josip Kemperle (Maraton) 2 kroga nazaj; 4. Ivan Kogler (Maraton) 3 kroga nazaj; 5. Miško Šunko (Maraton) 5 krogov nazaj.

Lahkoatleti SK Železničarja premagani v Varaždinu s 45:47. Včeraj se je vršil v Varaždinu lahkoatletski dvomatch med lahkoatleti SK Železničarja in varaždinsko Slavijo, ki se je končal zopet s pičlo zmago Slavije, in sicer v razmerju 47:45. Podrobne rezultate bomo objavili jutri.

Opice kot priče pred sodiščem.

Iz Kalkute poročajo, da je bil nedavno napaden, oropan in umorjen v neki bengalski vasi domačin, ki si je služil grenek kruh s tem, da je hodil po vaseh s tremi dresiranimi opicami. Opice so plesale in delale razne neumnosti, ljudje so jih radi gledali in stiskali ubogemu možu v roke drobiž, ki se je skromno preživljal. Ko so opice videle, da hoče nekdo napasti njih gospodarja, so splezale na drevo ter budno opazovale kaj se godi. Razbojnika sta umorila nesrečnega moža. S kamnom sta mu zdrobila glavo, ga zakopala in odšla. Po njenem odhodu so splezale opice z drevesa, položile nekaj vejic na kraj, kjer je bil njihov gospodar pokopan in hitele domov, kjer so vleklo gospodarjevo ženo na kraj zločina. Policija je čez nekaj dni aretirala dva sumljiva postopača, ki sta pa zločin odločno zanikala. V zadnjem hipu, ko je hotel osumljenca izpustiti, se je pa sodnik spomnil, da bi bilo dobro, da ju pokaže zvestim spremljevalkam umorjenega moža. Izkazalo se je, da je bila ta misel dobra. Komaj so opice zagledale morilca, so planile na nju in ju do krvi razpraskale. Prestrašena zločinca sta končno priznala svoj zločin.

Čudno.

Nekaj se mi zdi čudno.

Kaj pa?

Da Eva v rajni ni opazila, da manjka Adamu eno rebro.

Mali oglasi

Razno

ZIMA JE TU!

Peči, štedilnike, zelo v dobrem stanju prodaja in kupuje po zelo ugodni ceni Justin Gustinčič, Tattenbachova ul. 14. 4227

Sobo odda

ZRAČNO, SOLNČNO

parketirano sobo z uporabo kopalnice na Kralja Petra trgu oddam takoj boljšemu gospodu. Vprašati v dr. Verstovškovi ulici 6-II. vrata 19 4134

MLAD ŽELEZNIČAR

išče zasebno sobo, snažno v bližini magdalenskega parka s 1. novembrom. Naslov v upravi »Večernika«. 4224

Stanovanje

ELEGANTNO STANOVANJE 2 sobi in kuhinja, s celim kom fortom, se s 1. novembrom odda dvema osebam, v Delavski ulici 32. 4226

Službo dobi

DEKLE

za donajanje hrane in sprejme Pobrežka cesta 9/1 4229

Citaite »Večernik«